

## USNESENÍ

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Věry Skalické a soudců Mgr. Dagmar Bastlové a Mgr. Bc. Aleše Klempy ve věci

žalobce: **H.H.**  
sídlem XXXXX  
zastoupený advokátem JUDr. Petrem Procházkou  
sídlem náměstí Svobody 77/12, 602 00 Brno,

proti

žalovanému: **XXXXX, IČO: XXXXX**  
sídlem XXXXX

### **o 7 500 000 Kč – nemajetková újma**

o odvolání žalobce proti rozsudku Městského soudu Brno ze dne 7. 2. 2019, č.j. 16 C 189/2015-215, ve znění usnesení téhož soudu ze dne 17. 2. 2021, č.j. 16 C 189/2015-239,

### **takto:**

Rozsudek soudu I. stupně se **zrušuje** a věc se vrací soudu I. stupně k dalšímu řízení.

### **Odůvodnění:**

1. Shora označeným rozsudkem soud prvního stupně ve znění citovaného opravného usnesení zamítl žalobu žalobce a procesní předchůdkyně nynějšího žalobce - M.B. [původně jako žalobkyně b)], aby byl žalovaný uznán povinným zaplatit žalobci a) (nynější žalobce) částku ve výši 4 500 000 Kč a žalobkyni b) částku ve výši 3 000 000 Kč (výrok I.), žalovanému nepřiznal náhradu nákladů řízení (výrok II.) a České republice – Městskému soudu v Brně nepřiznal nárok na svědecké ve výši 432 Kč (výrok III.). Soud prvního stupně neshledal důvodným nárok původních žalobců a) a b) na mimořádné navýšení odškodnění nemajetkové újmy nad rámec žalovaným poskytnutého plnění ve výši 2 x 240 000 Kč ve smyslu § 444 odst. 3 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31.12.2013 (dále též jen jako: „obč. zák.“), v souvislosti s dopravní nehodou zaviněnou řidičem trolejbusu, typ 14 TR, evid. č. 3217, žalovaného jako provozovatele dopravního prostředku, k níž došlo při průjezdu tohoto vozidla přes přechod pro chodce při odbočování z ulice Cejl vpravo na ulici Koliště, kdy byla uvedeným vozidlem, v prostoru pravého předního kola vozidla, zachycena chodkyně J.H. (matky žalobce a dcery jeho procesní předchůdkyně), přecházející na svit zeleného světla, , která při pádu utrpěla smrtelné zranění, jemuž téhož dne podlehla. Soud prvního stupně odkázal na výpovědi účastníků a výsledky svědků provedené v řízení, z nichž dovodil, že vztahy mezi žalobci a zemřelou byly standardními rodinnými vztahy, nikterak nevybočující z obvyklých rodinných, sociálních, zdravotních či ekonomických vazeb v rámci rodiny. Ohledně samotné dopravní nehody nebylo podle názoru soudu prvního stupně provedeným dokazováním prokázáno a nebyl ani tvrzeno, že by škůdce způsobil škodu úmyslně z touhy ničit, ublížit nebo z jiné zvlášť zavrženíhodné pohnutky. Neshledal proto mimořádné důvody hodné zvláštního zřetele odůvodňující „akceleraci“ užití právní úpravy § 3079 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník účinné od 1.1.2014 (dále též jen jako: „o. z.“). Mimořádný důvod

nelze automaticky spatřovat ani ve skutečnosti, že újma byla způsobena trestným činem. Z uvedených důvodů na posouzení nároku žalobců aplikoval úpravu zákona č. 40/1964 Sb. Ačkoliv žalovaný nárok neshledal promlčeným ve smyslu § 106 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb. a připustil, že ve smyslu aktuální judikatury se i v poměrech citovaného dřívějšího občanského zákoníku mohli pozůstalí domáhat náhrady nemajetkové újmy nad rámec paušálních náhrad ve smyslu § 444 odst. 3 obč. zák. v rámci ochrany osobnosti podle § 11 obč. zák., s ohledem na žalovaným již poskytnuté paušální plnění žalobců, které zahrnovalo i náklady pohřbu ve výši 12 299 Kč, náhradu nákladů na smuteční hostinu ve výši 808 Kč, náhradu za vsyp ve výši 569 Kč a náhradu za nájem hrobového místa ve výši 300 Kč, označil nárok žalobců na další náhradu za nedůvodný.

2. Rozsudek soudu prvního stupně napadli ve výroku I. žalobci odvoláním. Namítli, že ve vztahu žalobce a) (dále jen „žalobce“) se zemřelou matkou, došlo ke zpřetrhání rodinných vazeb. V době úmrtí byla matka aktivní, zdravá, vedla domácnost a pečovala o žalobkyni b) a žila ve společné domácnosti se žalobcem a je pravděpodobné, že bylo nereparovatelně poznamenáno jejich právo na rodinný život. Tím byla žalobcům způsobena újma, jež snižuje jejich důstojnost a vážnost ve společnosti. Žalobcům se nedostalo zadostiučinění ať již morálního či finančního tak, aby to vedlo k efektivnímu zmírnění nepříznivých následků. Soud prvního stupně neměl hodnotit jen tvrzené mimořádné vztahy mezi žalobci a zemřelou, ale měl vyjít i z jednotlivých okolností konkrétního případu a zhodnotit i další mimořádné okolnosti případu při posouzení míry dotčení osobnostních práv žalobců, především, zda je naplněn cíl zákona ohledně účinné a funkční satisfakce a zejména způsob úmrtí oběti. Značný dopad úmrtí na žalobce byl v řízení před soudem prvního stupně prokázán z výpovědi lékaře MUDr. S., který předepisoval žalobci antidepressiva, neboť žalobce není schopen podávat v důsledku nehody v práci výkony jako před nehodou, špatně spí, ztrácí přátele a má špatnou náladu. Dle výpovědi MUDr. M. bylo lze u žalobkyně b) pozorovat nechut' k životu. Z výpovědi S. je zřejmé, že úmrtí mělo na žalobce významný dopad ohledně pracovní výkonnosti a lze očekávat, že i do budoucna mu bude působit problémy s pracovním uplatněním. Žalobci mají za to, že průběh předmětné dopravní nehody by zasáhl lidské citění každého průměrného člověka a bylo by jím vnímáno jako mimořádná okolnost, zakládající značné utrpení zemřelé, které ve svém důsledku dopadá ve stejné míře i na žalobce. Z pitevní zprávy, záznamu z pouliční kamery a fotodokumentace plyne, že smrt byla natolik brutální, že ji ani nikterak jinak, než jako mimořádnou, vnímat nelze. Do dnešního dne nebyli žalobci schopni zmíněný záznam zhlédnout, neboť v nich zmínka o způsobu úmrtí jejich blízké osoby vyvolává extrémně nepříjemné pocity. Soud prvního stupně měl současně zohlednit kritéria odvozená od osoby žalovaného: a) jeho postoj, b) dopad události do jeho poměrů (zajištění podobných situací do budoucna, proškolení zaměstnanců atd., c) majetkové poměry žalovaného a d) míra zavinění smrti zemřelou. Žalovaný nevykonal žádná dostatečná opatření, která by byla žalobci vnímána jako dostatečná k zamezení dalších obdobných neštěstí v místě nehody, což je vede k přesvědčení, že žalovaný situaci bere na lehkou váhu. Pouze se omezil na konstatování, že v místě nejedí žádná pravidelná linka. S ohledem na uvedené mají žalobci za to, že soud prvního stupně náležitě a komplexně nezhodnotil všechny rozhodné okolnosti pro přiznání náhrady nemajetkové újmy v penězích, tak jak to vyžaduje judikatura Nejvyššího soudu. Navrhli, aby odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně v napadeném rozsahu změnil tak, že se jim přiznává nemajetková újma ve výši 7 020 000 Kč popřípadě, aby napadený rozsudek zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.
3. Žalovaný se ve vyjádření k odvolání zcela ztotožnil se závěry soudu prvního stupně. Ačkoliv žalobci vytykají soudu prvního stupně nesprávné právní a skutkové posouzení věci, neuvádí žádné nové skutečnosti nad rámec jimi uplatněných argumentů v řízení před soudem prvního stupně. Vyhodnocení skutkových zjištění učiněných soudem prvního stupně na základě provedeného dokazování je v souladu s provedenými důkazy a správné je i právní posouzení věci. Navrhl potvrzení napadeného rozsudku jako věcně správného.

Shodu s prvopisem potvrzuje Lenka Remešová.

4. Usnesením ze dne 26. ledna 2021, č. j. 44 Co 167/2019-235, odvolací soud rozhodl o procesním nástupnictví na straně původní žalobkyně b) z důvodu jejího úmrtí v průběhu odvolacího řízení dne 12.1.2020 tak, že v řízení bude na místo uvedené žalobkyně dále pokračováno jako s procesním nástupcem se žalobcem a) H.H. Usnesením ze dne 20. března 2021, č.j. 44 Co 167-2019-246, odvolací soud s ohledem na částečné zpětvzetí žaloby v průběhu odvolacího řízení učiněné v odvolání ve spojení s doplňujícím sdělením žalobce v rámci odvolacího jednání dne 24.3.2021 v souladu s § 222a o. s. ř. a za souhlasu žalovaného částečně zrušil napadené rozhodnutí ve výroku I. v rozsahu částky 480 000 Kč a řízení v uvedeném rozsahu zastavil, tj. v rozsahu žalovaným již uhrazených paušálních náhrad 2 x 240 000 Kč.
5. Odvolací soud poté, co zjistil, že odvolání bylo podáno včas (§ 204 odst. 1 o. s. ř.) k tomu oprávněnou osobou (§ 201 o. s. ř.), je přípustné (§ 202 a contr. o. s. ř.) a že jsou uplatněny zákonné odvolací důvody vyplývající z obsahu odvolání [§ 205 odst. 2 písm. c), g) o. s. ř.], přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně, jakož i řízení jemu předcházející, a shledal odvolání důvodným.
6. Předmětem řízení je nárok žalobce [původně žalobce a) a žalobkyně b)] na zaplacení částky 7 500 000 Kč s příslušenstvím jako náhrady nemajetkové újmy sekundárních obětí usmrcení osoby blízké při dopravní nehodě. Soud prvního stupně odůvodnil své zamítavé rozhodnutí tím, že v daném případě, kdy došlo ke škodné události před 1.1.2014, kdy nastala účinnost zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, neshledal mimořádné okolnosti svědčící pro upřednostnění této právní úpravy, konkrétně jejího § 3079, před právní úpravou zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník účinnou do 31.12.2013 a přistoupil k posouzení nároku žalobců v režimu jejího § 444 odst. 3.
7. Pokud jde o samotné právní posouzení důvodnosti nároku žalobců v režimu zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, odvolací soud shledal pochybení na straně soudu prvního stupně ve skutečnosti, že ačkoliv v bodě 11. odůvodnění napadeného rozsudku cituje nález Ústavního soudu ze dne 4.5.2005, sp. zn. Pl. ÚS 16/2004, jenž v minulosti připustil rozšíření možností odškodnění sekundárních obětí usmrcení osoby blízké i nad rámec citovaného § 444 odst. 3 obč. zák. v režimu ochrany osobnosti podle § 11 obč. zák. v případech, kdy by se zadostiučinění poskytnuté v režimu prvně citovaného zákonného ustanovení jevilo jako nedostatečné, z pohledu uvedeného ustanovení § 11 obč. zák. soud prvního stupně k posouzení žalovaného nároku nepřistoupil a bez dalšího se spokojil s konstatováním, že nárok žalobců byl žalovaným již v červnu roku 2014 uspokojen zaplacením celkové částky 507 952 Kč na základě § 444 odst. 3 obč. zák. Z uvedeného důvodu uzavřel, že mu nezbylo, než žalobu jako nedůvodnou zamítnout.
8. S přihlédnutím k citované judikatuře Ústavního soudu považuje odvolací soud uvedené právní posouzení soudu prvního stupně za nesprávné, neboť se jeho odůvodnění s nemožností aplikace citovaného § 11 obč. zák. na posuzovaný případ, kterou soud prvního stupně fakticky nepřipustil, výslovně nevypořádává tak, aby bylo zřejmé, na základě jakých úvah ke svému právnímu závěru dospěl. Ve smyslu § 3079 o. z. soud prvního stupně v rámci dokazování zaměřil svoji pozornost, toliko ke zjištění, zda jsou v daném případě dány mimořádné důvody hodné zvláštního zřetele přiznat žalobcům i náhradu nemajetkové újmy podle uvedeného zákona č. 89/2012 Sb. a po zhodnocení této otázky přistoupil k aplikaci § 444 odst. 3 obč. zák. Soud prvního stupně sice učinil v rámci posouzení uvedené právní otázky závěr, že vztahy mezi žalobci a zemřelou byly standardními rodinnými vztahy, nikterak nevybočujícími z obvyklých rodinných, sociálních, zdravotních či ekonomických vazeb v rámci rodiny. Skutková zjištění a závěry k povaze vztahu mezi zemřelou a žalobci a) a b) jako pozůstalými osobami blízkými však nikterak nepodrobil (alespoň dle obsahu písemného odůvodnění rozsudku) hodnocení z hlediska možnosti případného dalšího odškodnění nad rámec § 444 odst. 3 obč. zák. dle citovaného § 11 obč. zák., které judikatura ve vymezených případech připustila a kterého se žalobci v řízení domáhali, byť v režimu zákona č.

Shodu s prvopisem potvrzuje Lenka Remešová.

89/2012 Sb. Podle názoru odvolacího soudu závěr, podle něhož posuzovaný nárok nesplňuje kritéria § 3079 o. z. pro upřednostnění občanského zákoníku č. 89/2012 Sb., automaticky nevylučuje možnost aplikace § 11 zákona č. 40/1964 Sb. Tuto možnost pak nevylučuje ani okolnost, že žalobci přiznání satisfakce nad rámec poskytnuté paušální náhrady podle § 444 odst. 3 obč. zák. cestou § 11 obč. zák. sami s ohledem na jejich subjektivní přesvědčení, že nárok je třeba posuzovat v režimu zákona č. 89/2012 Sb., v řízení výslovně nenavrhli, když otázka (správného) právního posouzení nároku je kompetencí nalézacího soudu. Soud prvního stupně tedy měl po vyjasnění otázky aplikace relevantní právní úpravy na posuzovaný případ žalobní tvrzení a výsledky provedeního dokazování hodnotit též z pohledu možnosti dalšího odškodnění žalobců podle § 11 obč. zák.

9. Současně nelze pominout, že ani skutkový závěr ohledně standardních rodinných vztahů mezi žalobci a zemřelou učiněný soudem prvního stupně pro účely posouzení možností aplikace § 3079 o. z. nemůže obstát, odůvodnil-li jej toliko obecným odkazem na výsledky účastníků a svědků, aniž by osoby vyslechnutých svědků konkrétně označil a uvedl konkrétní skutková zjištění, k nimž výsledkem jednotlivých uvedených osob dospěl. Odůvodnění skutkových závěrů bez jakéhokoli uvedení jednotlivých konkrétních zjištění a jejich zhodnocení samostatně a v jejich souhrnu nelze následně podrobit odvolacímu přezkumu. V daném případě se pak jedná o naplnění odvolacího důvodu podle § 205 odst. 1 písm. b) o. s. ř. pro nepřezkoumatelnost, tj. že řízení je postiženo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí věci, tedy důvod, jímž je povinen se odvolací soud zabývat, i když není účastníky výslovně namítán.
10. Pokud by k nápravě shora vytčených pochybení soudu prvního stupně přikročil odvolací soud, zbavil by účastníky možnosti dvojinstančního řízení. Z uvedených důvodů nezbylo než napadené rozhodnutí soudu prvního stupně ve smyslu § 219a odst. 1 písm. b) o. s. ř. zrušit a věc vrátit soudu prvního stupně k dalšímu řízení ve smyslu § 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř. Soud prvního stupně je vysloveným právním názorem odvolacího soudu uvedeným v bodech 8. a 9. vázán (§ 226 odst. 1 o. s. ř.).

#### **Poučení:**

Proti tomuto rozhodnutí **není** odvolání ani dovolání přípustné.

Brno 15. září 2021

JUDr. Věra Skalická v. r.  
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Lenka Remešová.